Y CYNGOR, 4.12.14

Yn bresennol: Y Cynghorydd Dewi Owen (Cadeirydd);
Y Cynghorydd Dilwyn Morgan (Is-gadeirydd).

Y Cynghorwyr: Stephen Churchman, Annwen Daniels, Anwen Davies, Edward Dogan, Dyfed Edwards, Elwyn Edwards, Thomas Ellis, Alan Jones Evans, Aled Evans, Jean Forsyth, Gweno Glyn, Simon Glyn, Gwen Griffith, Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Siân Gwenllian, Annwen Hughes, John Brynmor Hughes, Louise Hughes, Jason Humphreys, Peredur Jenkins, Aeron Jones, Anne Lloyd Jones, Brian Jones, Charles W.Jones, Dyfrig Jones, Elin Walker Jones, Eric Merfyn Jones, John Wynn Jones, Linda Wyn Jones, Llywarch Bowen Jones, Sion Wyn Jones, Dilwyn Lloyd, June E.Marshall, Dafydd Meurig, Michael Sol Owen, W.Roy Owen, Peter Read, E.Caerwyn Roberts, John Pughe Roberts, Liz Saville Roberts, W.Gareth Roberts, Mair Rowlands, Angela Russell, Mike Stevens, Gareth Thomas, Ioan Thomas, Ann Williams, Eirwyn Williams, Elfed Williams, Gethin Glyn Williams, Gruffydd Williams, Hefin Williams, John Wyn Williams, Owain Williams, R.H.Wyn Williams, Mandy Williams-Davies, Robert J.Wright ac Eurig Wyn.

Hefyd yn bresennol: Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Iwan Trefor Jones (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Geraint George (Pennaeth Strategol a Gwella), Aled Davies (Pennaeth Rheoleiddio), Iwan Evans (Pennaeth Gwasanaeth Cyfreithiol / Swyddog Monitro), Rhun ap Gareth (Uwch Gyfreithiwr / Dirprwy Swyddog Monitro), Arwel E.Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol), Dafydd Gibbard (Uwch Reolwr Eiddo Corfforaethol), Dewi Morgan (Uwch Reolwr Archwilio a Risg), Nia Davies (Rheolwr Cynllunio), Eirian Roberts a Lowri Haf Evans (Swyddogion Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Craig ab Iago, Endaf Cooke, Lesley Day, Gwynfor Edwards, Huw Edwards, Trevor Edwards, Eryl Jones-Williams, Beth Lawton, Linda Morgan, W.Tudor Owen, Nigel Pickavance a Dyfrig Siencyn.

Agorwyd y cyfarfod gyda gweddi gan y Cynghorydd Thomas Ellis.

1. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod diwethaf o'r Cyngor a gynhaliwyd ar 9 Hydref, 2014 fel rhai cywir.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

'Roedd yr aelodau wedi derbyn nodyn briffio ymlaen llaw gan y Swyddog Monitro ynglŷn â'r eitemau canlynol:-

Cynllun Gostyngiadau Treth Cyngor (eitem 11 ar y rhaglen)
Treth Cyngor: Disgresiwn i ganiatáu disgownt (eitem 12 ar y rhaglen)

- Datganodd y Cynghorydd Liz Saville Roberts fuddiant personol yn eitem 11 ar y rhaglen oherwydd bod aelod agos o'r teulu yn derbyn gostyngiad Treth Cyngor.

  Nid oedd yr aelod o'r farn ei fod yn fuddiant sy'n rhagfarnu a chymerodd ran lawn yn y drafodaeth ar yr eitem.

- Datganodd y Cynghorwyr Anwen Davies, Thomas Ellis, Eirwyn Williams ac Owain Williams fuddiant personol yn eitem 12 ar y rhaglen oherwydd eu bod yn berchen ar dai gwag.
- Datganodd y Cynghorydd Dilwyn Lloyd fuddiant personol yn eitem 12 ar y rhaglen oherwydd ei fod wedi gwerthu tŷ gwag yn ddiweddar.
- Datganodd y Cynghorydd Mandy Williams-Davies fuddiant personol yn eitem 12 ar y rhaglen oherwydd bod ei gŵr wedi etifeddu tŷ oedd yn wag ar hyn o bryd.
- Datganodd y Cynghorydd Llywarch Bowen Jones fuddiant personol yn eitemau 12 ar y rhaglen oherwydd bod gan ei ferch dŷ gwyliau.
- Datganodd y Cynghorydd Gethin Williams fuddiant personol yn eitem 12 ar y rhaglen oherwydd bod aelod o'r teulu, hefo cyswllt personol agos.

'Roedd yr aelodau o'r farn eu bod yn fuddiannau sy'n rhagfarnu a gadawsant y cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitemau hynny.

3. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

(a) Croeso

Estynnwyd croeso i'r aelod newydd dros Ward Bowydd a Rhiw, y Cynghorydd Annwen Daniels.

(a) Cydymdeimlad

Talwyd teyrnged gan y Cadeirydd i'r diweddar Arwel Jones, cyn-gadeirydd y Cyngor, fu'n cynrychioli Ward Diffwys a Maenofferen hyd 2008, a chydymdeimlwyd â'i deulu yn eu profedigaeth.

Cydymdeimlwyd â'r canlynol:-

Y Cynghorydd Stephen Churchman ar golli ei dad;
Y Cynghorydd Dafydd Meurig ar golli ei dad;
Y Cynghorydd Tudor Owen ar golli ei fam;
Y Cynghorydd Anwen Davies ar golli ei mam.

Teulu Meinir Wyn Jones, cyn-bennaeth Ysgolion Dyffryn Nantlle a Brithdir ac enillydd cenedlaethol ym myd cerdd dant a chanu gwerin.

Nodwyd hefyd bod y Cyngor yn dymuno cofio am eraill o fewn cymunedau'r sir oedd wedi colli anwyliaid yn ddiweddar.

Safodd y Cyngor fel arwydd o barch.

(b) Cofion Gorau

Cyfeiriwyd at anhwylder y Cynghorydd Huw Edwards a nodwyd bod yr aelodau'n anfon eu cofion gorau ato.

(c) Llongyfarchiadau

Llongyfarchwyd:-

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar fod yn llwyddiannus mewn dwy Seremoni Wobrwyo Genedlaethol dros yr wythnos ddiwethaf:-

- Mewn seremoni yn Llundain ar 27 Tachwedd, cafodd yr Awdurdod a Harrison Design Ltd. eu 'Cymeradwyo'n Uchel' gan y Sefydliad Tirwedd yn y categori Datblygiadau Cyhoeddus (Graddfa Ganolig) am brosiect Lôn Gwyrfai.
- Y diwrnod canlynol cafodd yr Awdurdod lwyddiant yn noson wobrwyo'r Sefydliad Cynllunio Trefol Brenhinol yng Nghymru pan fu iddynt ennill y brif wobr am y prosiect Ysgol Llanegryn.

Elfyn Evans o Ddinas Mawddwy, y Cymro cyntaf i gymryd rhan ym Mhencampwriaeth Ralio'r Byd a ddaeth yn 8fed ar ei flwyddyn gyntaf ac yn 5ed yn Rali Cymru.

Elen Evans o Ddinas Mawddwy ar ennill dros hanner cant o gapiau yn chwarae rygbi i Ferched Cymru.

Elain Llwyd o Gwmtirmynach ar ennill cadair Eisteddfod Ffermwyr Ieuainc Cymru.

4. CWESTIYNAU

(Dosbarthwyd atebion ysgrifenedig yr Aelodau Cabinet i'r aelodau yn eu cyfarfodydd grwpiau ar fore'r Cyngor.)

(1) Cwestiwn gan y Cynghorydd Alwyn Gruffydd

"Pam y bu i Arweinydd Cyngor Gwynedd wrthod cynnig i ymuno ag arweinyddion Cynghorau Sir Benfro, Caerfyrddin, Ceredigion, Conwy, Môn, Pen-y-bont ar Ogwr a Wrecsam i arwyddo llythyr yn galw ar i Weinidog Cyfoeth Naturiol Llywodraeth Cymru, Carl Sargeant AC, fanteisio ar y Bil Cynllunio cyfredol i warchod a hybu'r iaith Gymraeg?"

Ateb gan y Cynghorydd Dyfed Edwards, Arweinydd y Cyngor

"'Rydym mewn cyfnod ymgynghori ar hyn o bryd ar gynnwys y Bil Cynllunio. Bydd yr Aelod Cabinet perthnasol, y Cynghorydd John Wyn Williams, yn ymateb yn llawn ac yn gynhwysfawr i gynnwys y Bil ac yn cyflwyno ymateb i'r Cabinet ei ystyried y mis hwn ac yna'r ymateb yn cael ei yrru'n llawn i'r Gweinidog. Dyna'r ffordd briodol i ymateb i'r Bil Cynllunio yn ystod y cyfnod ymgynghori."

Cwestiwn atodol gan y Cynghorydd Alwyn Gruffydd

"O gymryd ei fod wedi gwrthod ymuno gyda'r arweinyddion eraill, 'roedd gan Grŵp Plaid Cymru ddatganiad i'r wasg ryw bythefnos wedi iddo ddod i'r amlwg nad oedd Arweinydd Gwynedd wedi ymuno â'r arweinyddion eraill oedd yn dweud bod Grŵp Plaid Cymru Gwynedd yn pwyso ar Lywodraeth Cymru i sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei chynnwys mewn unrhyw ddeddfwriaethau newydd wrth edrych ar faterion cynllunio ac yn mynd ymlaen i ddweud bod Plaid Cymru yn datgan yn glir a di-flewyn-ar-dafod bod Tîm Plaid Cymru Gwynedd wedi arwain ar y gwaith o bwyso a lobïo ar y newid i'r Bil Cynllunio newydd. O dderbyn y geiriau yma, sy'n eiriau clodwiw iawn, lle mae gwrthod arwyddo llythyr syml yn cymeradwyo'r egwyddorion yma yn gadael Grŵp Plaid Cymru? Nid yw'r Arweinydd a'r Grŵp yn canu o'r un llyfr emynau hyd y gwelaf. Mae hefyd yn codi cwestiynau ynglŷn â hygrededd hwn os yw'r grŵp yn cytuno gyda gwrthod arwyddo'r llythyr ac mae'n codi cwestiwn sylfaenol ynglŷn â dyfodol arweinyddiaeth y grŵp. Ydi'r Arweinydd yn gweld ei ddyfodol fel Arweinydd Grŵp Plaid Cymru ac Arweinydd y Cyngor hwn gan nad yw'n

amlwg yn ateb dyheadau ei grŵp ei hun, na'r Cyngor hwn na phobl Gwynedd drwyddi draw?"

Ateb gan y Cynghorydd Dyfed Edwards, Arweinydd y Cyngor

"'Rwyf bron â chynnig taflen ail-ymuno â Phlaid Cymru i'r aelod oherwydd mae'n ymddangos ei fod yn cymryd mwy o ddiddordeb yn y grŵp hwn na'i grŵp ei hun ac mae eisiau dylanwadu ar yr hyn sy'n digwydd o fewn y grŵp hwn. Yr unig ffordd o wneud hynny, yn gyfansoddiadol, yw trwy ymaelodi â phlaid wleidyddol. Mae hwn yn amlygu mater eto lle mae yna wahaniaeth barn rhyngof i â'r Cynghorydd Alwyn Gruffydd. Mae Alwyn Gruffydd yn credu mai'r ffordd i ddylanwadu ac i gael y maen i'r wal yw trwy wneud cymaint o sŵn ag y gallwch, trwy weiddi a strancio a gwneud llawer o sylw cyhoeddus. Dyna'r llwybr mae Alwyn Gruffydd am ei ddilyn. Popeth yn iawn os ydi Alwyn Gruffydd am ddilyn y ffordd yna. Fel mae'r datganiad gan Blaid Cymru yn amlygu, mae'n dangos yn glir iawn ein bod ni fel gwleidyddion ym Mhlaid Cymru wedi cynnal cyfres o gyfarfodydd gyda Gweinidogion, gyda'r Prif Weinidog, drwy ein cynrychiolwyr ar y pwyllgor perthnasol yn y Senedd yng Nghaerdydd yn ceisio dylanwadu ar y Bil yma. Nid yw strancio a gweiddi yn cael unrhyw ddylanwad. Mae'n hynod o anodd cael dylanwad oni bai eich bod mewn llywodraeth, wrth gwrs, ond 'rydym yn gwneud ein gorau i wneud hynny. Dyna'r ffordd rydym ni'n gweithio a dyna'r ffordd fwyaf effeithiol o gynrychioli ein dyheadau ni a hefyd i gynrychioli'r Cyngor hwn. 'Rwy'n falch mai dyma'r egwyddorion 'rydym ni'n glynu atynt."

(2) Cwestiwn gan y Cynghorydd Craig ab Iago (ac a ofynnwyd gan y Cynghorydd Selwyn Griffiths yn absenoldeb yr aelod)

"Beth yw'r camau mae'r Cyngor wedi eu cymryd er mwyn sicrhau bod y Gymraeg yn ganolog i'r Bil Cynllunio newydd?"

Ateb gan y Cynghorydd John Wyn Williams, Aelod Cabinet Cynllunio

"'Rydym ni'n lobïo'n barhaol hefo'r swyddogion a'r Aelodau Cynulliad a Llywodraeth Cymru ar faterion iaith. Fe ddaru ni ymateb i'r Bil drafft a rŵan 'rydym yn y broses o ymateb i'r Bil ei hun, a byddwn wedi gwneud hynny cyn diwedd y flwyddyn. Mae swyddogion y Cyngor, minnau fel Aelod Cabinet, yr Arweinydd a'r Aelodau Cynulliad wedi bod yn lobïo ers talwm iawn ar y mater iaith a'r Bil Cynllunio. 'Roeddwn ar y 27ain o'r mis diwethaf o flaen Pwyllgor Craffu Cymunedau'r Cynulliad oedd yn edrych i mewn i'r Bil Cynllunio. 'Roedd 4 cynghorydd yno dros Gymru, wedi cael gwahoddiad i ddod yno a hefyd 'roedd yna rywfaint o swyddogion yn cael eu holi ar wahân i ni. 'Roedd Aled Davies yno. Fe ddaru ni ddefnyddio'r cyfle hwnnw hefyd i drafod beth 'rydym eisiau yn y Bil ynglŷn â'r iaith Gymraeg. Mae swyddogion y Cyngor wedi rhoi geiriad cyfreithiol at ei gilydd i'r cymalau perthnasol yn y Bil fyddai'n gwneud yr iaith Gymraeg yn ddeddfwriaethol, h.y. yn rhoi hawliau iddi fyddai wedyn yn gweithredu ar bob dim arall maen nhw'n wneud o hynny i lawr wedyn fel fframwaith strategol cenedlaethol a strategol lleol, ayb. Dyna'r ffordd ymlaen ac mae'r Pwyllgor Craffu wedi gofyn i ni yrru'r cymalau yma iddynt oherwydd bod ganddynt ddiddordeb mawr ynddynt ac mae yna gynghorau eraill wedi holi yn y cyfamser am weld y cymal oherwydd maent hwythau hefyd yn fodlon iawn i gefnogi'r cymal. Dyna'r math o waith 'rydym ni'n wneud ac yn parhau i'w wneud, sef lobïo'n barhaol ynglŷn â'r iaith Gymraeg a'r Bil Cynllunio."

Cwestiwn atodol gan y Cynghorydd Selwyn Griffiths

"Allwch chi sicrhau y bydd y swyddogion yn parhau â'r gwaith lobïo hwn?"

Ateb gan y Cynghorydd John Wyn Williams, Aelod Cabinet Cynllunio

“Gallaf.”

(3) Cwestiwn gan y Cynghorydd Sion Jones

“Sut wnaeth yr Aelod Cabinet Economi benderfynu ar yr ymgeisydd gorau i fod yn ‘Bencampwr Busnes Gwynedd’?”

Ateb gan yr Aelod Cabinet Economi, y Cynghorydd John Wynn Jones

“Pencampwr Busnesau Bychain sydd gennym, ac nid busnesau yn gyffredinol, ac mae hynny’n bwysig. Yn y cyfnod economaidd heriol hwn penderfynais y dylai Cyngor Gwynedd ddangos ei gefnogaeth i’r 12,000 a mwy o fusnesau bychain yn y sir, y rhai sydd yn cyflogi llai na deg, drwy benodi Pencampwr. Wrth edrych am berson brwdfrydig a allai uniaethu gyda sefyllfa'r busnesau yma penderfynais mai Siân Gwenllian oedd y person yna gan ei bod wedi gweithio i fusnes bach am saith mlynedd ac wedi gweithio ar ei liwt ei hun am gyfnodau hir dros y 25 mlynedd ddiwethaf. Yn ei chyfnod ar y Cyngor mae Siân wedi dangos fod ganddi wir ddiddordeb yn y maes. Gwn o gydweithio efo Siân ar y Cabinet ei bod yn berson sy’n gweithio’n galed, yn un fydd yn gwrando yn astud ar yr hyn fydd gan y sector fusnes bach i’w ddweud ac yn un sy’n barod i chwilio am atebion i unrhyw rwystrau allai godi yn eu hymwneud â’r Cyngor Sir. ‘Rwy’n edrych ymlaen at gydweithio efo hi ac i adeiladu ar y gwaith sydd eisoes ar droed gan y Cyngor yn y maes yma.”

Cwestiwn atodol gan y Cynghorydd Sion Jones

“Fyddai’r Aelod Cabinet yn fodlon edrych ar y mater eto gan edrych ar yr opsiynau ymhellach?”

Ateb gan yr Aelod Cabinet Economi, y Cynghorydd John Wynn Jones

“Rhydd i’r cwestiynydd ei farn am bwy mae o’n credu sy’n deilwng, a rhydd i minnau hefyd, ac ar hyn o bryd, fi sy’n penderfynu. Bydd yntau’n gallu penderfynu pan fydd ar y Cabinet.”

5. CYFLWYNIAD GAN YR AELOD CABINET GOFAL CWSMER

Derbyniwyd cyflwyniad gan y Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Gofal Cwsmer yn manylu ar ddatblygiadau yn y meysydd gofal cwsmer, democratiaeth a chyfreithiol, iaith, eiddo, technoleg gwybodaeth, y wefan, gwasanaethau i drigolion (Siop Gwynedd a Galw Gwynedd) a llyfrgelloedd.

Ymatebodd yr Aelod Cabinet i gyfres o gwestiynau / sylwadau gan yr aelodau mewn perthynas â:-

- Lansiad Strategaeth Iaith Hunaniaith. Gofynnwyd i’r Aelod Cabinet drefnu cyflwyniad i gyfarfod nesaf y Cyngor ar y Strategaeth.
- Y darogan, yn ôl y Swyddfa Ystadegau, y bydd y Gymraeg yn iaith leiafrifol yng Ngwynedd erbyn 2026.
- Cost gwefan newydd y Cyngor.
- Y diweddaraf o ran datblygu gwefannau cynghorau cymuned a thref. Cytunodd yr Aelod Cabinet i wneud ymholiadau pellach a dod yn ôl at yr aelod.

- Canfod arbedion drwy leihau nifer y peiriannau llungopïo ar draws y Cyngor.
- Anhawster cysylltu â swyddogion cynllunio drwy Galw Gwynedd. Nododd yr Aelod Cabinet ei fod ar ddeall bod y broblem hon wedi'i datrys bellach, ond petai gan yr aelod esiamplau o hyn, y byddai'n hapus i ddelio â hwy.
- Problemau mynediad i'r anabl i Lyfrgell Porthmadog oherwydd uchder ymyl y palmant. Cytunodd yr Aelod Cabinet i wneud ymholiadau pellach a dod yn ôl at yr aelod.
- Siomedigaeth na dderbyniodd Gwynedd unrhyw gyfran o'r pecyn ariannol o £1m a ddyrannwyd yn ddiweddar gan y Llywodraeth i wahanol gynlluniau iaith ledled Cymru.

Diolchwyd i'r Aelod Cabinet am ei gyflwyniad.

6. HER GWYNEDD

Derbyniwyd cyflwyniad llafar gan yr Aelod Cabinet Adnoddau yn atgoffa'r aelodau o'r her ariannol sy'n wynebu'r Cyngor.

Diolchodd yr Aelod Cabinet i'r Prif Weithredwr a Thîm Her Gwynedd am eu hymroddiad i gael y neges drosodd i drigolion Gwynedd.

Nodwyd bod angen cywiro'r cyfeiriad yn y tabl ar dudalen 2 o'r cyflwyniad at fwlch o £50m i ddarllen £52m.

Mynegwyd pryder gan rai aelodau bod yr ysgolion wedi derbyn rhagrybudd y byddent yn wynebu diffyg yn eu cyllidebau'r flwyddyn nesaf, allai olygu bod gorfodaeth arnynt i ddiswyddo athrawon, a bod y llythyr wedi'i anfon atynt cyn i'r Cyngor bennu ei gyllideb ar gyfer 2015/16.

Mewn ymateb, rhoddodd y Prif Weithredwr esboniad llawn o'r toriad i ysgolion gan nodi:-

- Bod y targed o £4.3m a roddwyd i'r ysgolion yn gyfystyr â 6% o'r gyllideb, tra bo gwasanaethau eraill, megis y Gwasanaeth Plant, wedi derbyn targed llawer uwch o 16%.
- Bod rhaid i'r Cyngor gael cyllideb gytbwys a bod peidio gwneud toriadau ysgolion yn golygu toriadau llawer trymach mewn gwasanaethau eraill.
- Na wnaed unrhyw benderfyniad i ddiswyddo athrawon, ond yn hytrach i ofyn i'r ysgolion ystyried sut orau i wireddu'r £4.3m gan ystyried goblygiadau hynny yn erbyn dewisiadau eraill fydd ar gael i'r Cyngor.
- Nad diswyddo athrawon oedd yr unig opsiwn i'r ysgolion ac y gallent edrych ar gyllidebau eraill, e.e. y gyllideb ynni drwy leihau ôl troed carbon, ac ati.
- Bod yr ysgolion wedi derbyn rhagrybudd bod toriadau'n bosib' ac y disgwylid y byddai unrhyw bennaeth darbodus a phwyllog yn ariannol yn sefydlu cynllun wrth gefn ar gyfer y sefyllfa waethaf.
- Gan fod y broses o ddiswyddo athrawon yn cymryd amser maith, 'roedd rhai ysgolion yn cynllunio'n briodol drwy fynd ati ar unwaith i ddechrau'r broses drwy nodi y gallasent fod yn edrych am ddiswyddiadau gwirfoddol, rhag ofn y byddai'n rhaid gweithredu ar hynny maes o law. Byddai'n rhy hwyr i wneud hynny ar ôl i'r Cyngor sefydlu ei gyllideb ym mis Chwefror a byddai'r ysgolion yn mynd i'r flwyddyn ariannol nesaf gyda chyllideb anghyfreithlon. Ni fyddai'n disgwyl i'r un ysgol ddiswyddo unrhyw un nes gwybod yn bendant beth yw'r sefyllfa ariannol.
- Y derbynnid bod sôn am ddiswyddiadau yn creu ansefydlogrwydd a phryder ymysg y staff, ond, yn yr hinsawdd sydd ohoni, ni ellid rhoi sicrwydd i unrhyw un bod ei swydd yn ddiogel.

- Y cydnabyddid y gallai ymddangos yn beth od i rybuddio ysgolion y bydd ganddynt lai o arian cyn i'r penderfyniad hynny gael ei wneud, ond bu'n arferol, ers dechrau oes y Cyngor, i'r Gwasanaeth Addysg ysgrifennu at yr ysgolion yr adeg yma o'r flwyddyn gyda'r wybodaeth ddiweddaraf sydd ar gael. Dylai pob pennaeth ysgol ddeall mai tafluniad yw hwn o'r hyn allai ddigwydd i'r dyfodol a gallai'r ysgolion naill ai anwybyddu'r sefyllfa neu ddechrau cynllunio ar ei gyfer.
- Bod yr Aelod Cabinet Addysg wedi anfon llythyr at gadeirydd pob corff llywodraethol yn egluro beth sydd wedi'i anfon i'r ysgolion a beth sydd angen iddynt wneud. Ni dderbyniodd y cynghorwyr gopi o'r llythyr hwnnw oherwydd bod yr Adran Addysg yn disgwyl eu bod yn llywodraethwyr ac yn derbyn yr wybodaeth felly, ond mater bach fyddai eu cylchlythyru ar yr un pryd â'r ysgolion o hyn allan os mai dyna eu dymuniad, a gallai fynd â'r genadwri yma yn ôl i'r adran.
- Na fyddai'r diffyg yng nghyllidebau ysgolion yn dod yn gyfan gwbl o doriadau, ond hefyd o ganlyniad i leihad yn niferoedd plant.

Ymhelaethodd yr Aelod Cabinet Addysg ar rôl a phwrpas y Gweithgor Targed Arbedion Ysgolion a sefydlwyd i i ddatblygu cynlluniau ar gyfer gwireddu targed arbedion yr ysgolion dros y tair blynedd nesaf.

Codwyd y materion canlynol yn ogystal:-

- Pwysleisiwyd pwysigrwydd sicrhau bod yr aelodau yn derbyn pob gwybodaeth angenrheidiol yng nghyswllt yr her sy'n wynebu'r Cyngor.
- Cyfeiriwyd at anhawster mynychu gweithdai aelodau oherwydd cyfrifoldebau teuluol ac ymrwymiadau gwaith.
- Nodwyd, ar ôl i Ysgol Rhosgadfan wario rhai miloedd ar uwchraddio band llydan yr ysgol, bod GwE wedi gosod system newydd yno eleni ar gost yr ysgol, a phwysleisiwyd y dylai penaethiaid gael gwybodaeth am gynlluniau o'r fath ymlaen llaw er mwyn arbed gwario ddwywaith ar yr un adnodd.
- Nodwyd bod cynghorwyr yn cael eu beirniadu am dderbyn y toriadau, ond 'roedd eu dwylo wedi'u clymu a phwysleisiwyd pwysigrwydd cyfleu'r neges yma i'r cyhoedd.
- Mewn ymateb i ymholiad, eglurodd Iwan Trefor Jones, Cyfarwyddwr Corfforaethol, fod Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain yn cael ei hadolygu ar hyn o bryd. Parheid i ddisgwyl am y canllawiau diwygiedig gan y Llywodraeth, ond byddai'n rhaid i'r Cyngor adolygu'r strategaeth o gwmpas gwanwyn y flwyddyn nesaf.
- Mynegwyd siomedigaeth bod cyn lleied o'r cyhoedd wedi dod i'r cyfarfodydd Her Gwynedd ac awgrymwyd bod yr angen i gofrestru ar gyfer y cyfarfodydd fin nos wedi bod yn llyffethair i bobl ddod yno. Mewn ymateb, nododd yr Aelod Cabinet y rhagwelai y byddai yna fwy o gyhoedd yn cymryd rhan yn y gyfres nesaf o gyfarfodydd fyddai'n trafod y toriadau. Hefyd, mewn ymateb i sylw na chafwyd digon o amser i drafod yn llawn yn y gyfres gyntaf o gyfarfodydd, sicrhaodd yr Aelod Cabinet Adnoddau'r aelodau y byddai amser addas yn cael ei neilltuo ar gyfer y drafodaeth fanwl fydd ei hangen. Erfyniwyd ar yr holl Aelodau i fynd i'r gweithdai hyn.
- Holwyd ai'r ateb oedd cael gwirfoddolwyr i wneud y gwaith sy'n cael ei gyflawni gan swyddogion cyflogedig ar hyn o bryd? Atebodd yr Aelod Cabinet y bwriedid edrych ymhellach ar weithio gyda'r trydydd sector.
- Galwyd ar i'r Cyngor gyfarfod yn fwy aml er mwyn i'r Aelodau Cabinet egluro'r toriadau sy'n dod ymhen tri mis. Mewn ymateb, nododd yr Aelod Cabinet nad oedd yr un toriad wedi'i gynllunio eto. 'Roedd cais wedi'i wneud i'r adrannau ddod â syniadau gerbron fel y gellid ystyried beth sy'n bosib' ei dorri a byddai'r holl ddewisiadau hyn yn cael eu cyflwyno gerbron yr holl gynghorwyr. Nododd aelod fod ganddi lythyr gan un uned yn dweud eu bod yn wynebu toriad o £48,000.

Mewn ymateb, eglurodd y Prif Weithredwr fod un o'r cynlluniau effeithlonrwydd yn cael ei drafod gyda'r sector wirfoddol ar hyn o bryd ac o bosib' bod yna elfen o gamddealltwriaeth. Cytunodd i edrych i mewn i'r mater ar ran yr aelod.

- Galwyd am ail-edrych ar y penderfyniadau i gwtogi arian i Gymorth i Ferched a Thrais yn y Cartref. Mewn ymateb, eglurodd y Prif Weithredwr nad oedd y penderfyniad wedi'i wneud eto. 'Roedd y Pwyllgor Craffu Corfforaethol wedi argymell bod y cynllun i ddileu elfen o wasanaeth o fewn Cymorth i Ferched yn cael ei gyfeirio i graffu a byddai'r Cabinet yn ystyried hynny yn eu cyfarfod ar 16 Rhagfyr.

Diolchwyd i'r Aelod Cabinet Adnoddau am ei gyflwyniad.

7. RHEOLAETH TRYSORLYS: ADDASIAD I STRATEGAETH FUDDSODDI 2014/15

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Adnoddau adroddiad yn gofyn i'r Cyngor adolygu a diweddaru'r atodlen o wrthbartion cymeradwy, sy'n rhan o'r Strategaeth Fuddsoddi, yn sgil newidiadau mewn rheoleiddio ar gyfer banciau.

Mewn ymateb i gwestiynau gan aelodau:-

- Eglurodd y Pennaeth Cyllid nad oedd ganddo bryder ynglŷn ag unrhyw un o'r banciau ar y rhestr a phetai yna bryder yn codi am fanciau unigol y byddai'r Cyngor yn derbyn gwybodaeth ddyddiol ac arweiniad ac yn gweithredu ar hynny ar unwaith.
- Nododd yr Aelod Cabinet nad oedd gan y Cyngor unrhyw wybodaeth ynglŷn â pha fanciau yn y wlad yma sy'n ymdrin ag Israel, ac felly nad oedd gan y Cyngor unrhyw fath o bolisi ynglŷn â defnydd o'r banciau hynny.

PENDERFYNWYD mabwysiadu'r addasiadau i'r Datganiad Strategaeth Rheolaeth Trysorlys a'r Strategaeth Buddsoddi am 2014/15 (Atodiad A i'r adroddiad) ar gyfer y tri mis o 1 Ionawr 2015 i 31 Mawrth 2015.

(Cyllid)

8. CYNLLUN GOSTYNGIADAU TRETH CYNGOR 2015/16

Yn absenoldeb yr Aelod Cabinet dros Atal Tlodi, cyflwynodd yr Arweinydd adroddiad yn gofyn i'r Cyngor gadarnhau parhad y Cynllun Lleol cyfredol ar gyfer darparu cymorth tuag at dalu'r Dreth Cyngor am y flwyddyn yn cychwyn 1 Ebrill, 2015.

PENDERFYNWYD

(a) Parhau i weithredu Cynllun Lleol y Cyngor am y flwyddyn yn cychwyn 1 Ebrill 2015 fel ag yr oedd yn ystod 2014/15. Felly, bydd yr amodau canlynol (i – iiii isod) ynghylch yr elfennau disgresiwn yn parhau:

i) Gweithredu diystyrwch o 100% i bensiynau anabledd rhyfel, a phensiynau gweddwon rhyfel, ar gyfer pensiynwyr a hawlwyr oed gweithio fel ei gilydd.

ii) Peidio cynyddu'r cyfnodau estynedig o ostyngiadau i bensiynwyr a hawlwyr oed gwaith o'r pedair wythnos safonol sydd yn y Cynllun Rhagnodedig.

iii) Peidio cynyddu'r cyfnod ôl-ddyddio i bensiynwyr a hawlwyr oed gwaith o'r tri mis safonol sydd wedi'i nodi ar hyn o bryd yn y Cynllun Rhagnodedig.

(b) Lle'n briodol, dirprwyo'r grym i'r Pennaeth Cyllid, mewn ymgynghoriad gyda'r Aelod Cabinet dros Atal Tlodi, i wneud mân addasiadau i'r cynllun am 2015/16, ar yr amod na fydd yn newid sylwedd y cynllun.

(Cyllid)

9. TRETH CYNGOR: HAWL DISGRESIWN I GANIATÁU DISGOWNTIAU – 2015/16

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Adnoddau adroddiad yn gofyn am gadarnhad ffurfiol am 2014/15 ac wedi hynny o'r penderfyniadau blaenorol i beidio caniatáu disgownt i ail gartrefi a pheidio caniatáu disgownt ar eiddo gwag.

Yn ystod y drafodaeth:-

- Mewn ymateb i ymholiad, eglurodd y Pennaeth Cyllid nad oedd yna drefn apelio yn erbyn y rheol 6 mis yng nghyswllt eiddo gwag Dosbarth C a bod y rheol hon yn bodoli fel terfyn amser rhesymol i annog pobl i ddod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd.
- Cyfeiriwyd at y broblem gynyddol o bobl yn cofrestru eu tai gwyliau fel busnes er mwyn osgoi talu'r dreth ac awgrymwyd bod angen sefydlu is-bwyllgor i edrych ar hyn neu gyfeirio'r mater i bwyllgor craffu. Awgrymwyd hefyd y byddai'n dda o beth cael Pencampwr Trethi Teg yn y Cyngor. Atebodd yr Aelod Cabinet fod y Cyngor yn lobïo am fesur yn y ddeddf i'w gwneud yn ofynnol cael caniatâd cynllunio i drosglwyddo ail gartref yn uned fusnes.
- Mynegwyd anfodlonrwydd o ddeall ei bod yn mynd i gymryd 3 blynedd cyn y gellir gweithredu'r ddeddf fydd yn caniatáu i gynghorau godi mwy na'r 100% arferol o Dreth Cyngor ar ail gartrefi. Atebodd yr Aelod Cabinet fod hyn yn sylw i'w basio ymlaen i'r Gweinidog perthnasol yng Nghaerdydd.
- Awgrymwyd y gallai dyblu'r Dreth Cyngor ar ail-gartrefi roi pobl allan o fusnes drwy danseilio'r diwydiant twristiaeth sy'n rhoi gwaith i bobl leol.

PENDERFYNWYD

(a) Bod Cyngor Gwynedd ar gyfer 2015/16 yn caniatáu <u>DIM</u> disgownt yn unol ag Adran 12 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 i'r ddau ddosbarth o ail gartrefi (dosbarthiadau A a B) fel y diffinnir yn Rheoliadau Treth Cyngor (Dosbarthau Rhagnodedig o Anheddau) (Cymru) 1998.

(b) Bod Cyngor Gwynedd ar gyfer 2015/16 yn caniatáu <u>DIM</u> disgownt yng nghyswllt eiddo gwag (dosbarth C).

(Cyllid)

10. CYNLLUN DATBLYGU LLEOL AR Y CYD – AMSERLEN DDIWYGIEDIG YN Y CYTUNDEB CYFLAWNI

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Cynllunio adroddiad yn argymell i'r Cyngor gymeradwyo amserlen ddiwygiedig i baratoi'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd er mwyn adlewyrchu'r newid mewn amgylchiadau a chydymffurfio a gofynion deddfwriaeth.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â lefel twf tai arfaethedig y Cynllun Adnau drafft ac effaith hynny ar gymunedau lleol, ynghyd â gwelliant (a gafodd ei eilio) i wrthod yr amserlen, rhybuddiodd y Swyddog Monitro mai'r amserlen yn unig oedd gerbron y Cyngor a bod yr amserlen honno ynghlwm â chytundebau cyfreithiol a phroses a gytunwyd rhwng y ddau gyngor a Llywodraeth Cymru yn 2010 ac y byddai yna oblygiadau difrifol i beidio dilyn y broses honno.

Galwyd am bleidlais gofrestredig ar y gwelliant.

Eglurodd y Swyddog Monitro fod rhaid i welliant newid geiriad yn hytrach na negyddu'r cynnig gwreiddiol ac na fyddai gwrthod derbyn yr amserlen ddiwygiedig yn arwain y Cyngor i unman. 'Roedd yna drefn o ran lle a sut i gyfrannu at y drefn a'r broses gyda chyd-bwyllgor o'r ddau gyngor yn cadw trosolwg o'r broses hefyd.

Galwyd am bleidlais gofrestredig ar y cynnig gwreiddiol.

Yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn, cofnodwyd y bleidlais ganlynol ar y cynnig:-

O blaid y cynnig: (33) Y Cynghorwyr Stephen Churchman, Annwen Daniels, Dyfed Edwards, Thomas Ellis, Alan Jones Evans, Gwen Griffith, Selwyn Griffiths, Siân Gwenllian, Annwen Hughes, John Brynmor Hughes, Peredur Jenkins, Anne Lloyd Jones, Charles W.Jones, Dyfrig Jones, John Wynn Jones, June Marshall, Dafydd Meurig, Dilwyn Morgan, Dewi Owen, Michael Sol Owen, Caerwyn Roberts, John Pughe Roberts, Gareth Roberts, Mair Rowlands, Mike Stevens, Gareth Thomas, Ioan Thomas, Gethin Glyn Williams, Hefin Williams, John Wyn Williams, R.H.Wyn Williams, Mandy Williams-Davies ac Eurig Wyn.

Atal: (1) Y Cynghorydd Elin Walker Jones.

Yn erbyn: (18) Y Cynghorwyr Anwen Davies, Elwyn Edwards, Aled Evans, Gweno Glyn, Simon Glyn, Alwyn Gruffydd, Louise Hughes, Jason Humphreys, Eric Merfyn Jones, Llywarch Bowen Jones, Sion Wyn Jones, Liz Saville Roberts, Angela Russell, Ann Williams, Elfed Williams, Gruffydd Williams, Owain Williams a Robert J.Wright.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r amserlen ddiwygiedig i baratoi'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd er mwyn adlewyrchu'r newid mewn amgylchiadau a chydymffurfio â gofynion deddfwriaethol.

(Rheoleiddio)

11. RHYBUDDION O GYNNIG

(A) Adroddwyd y derbyniwyd rhybudd o gynnig, ynghyd â rhybudd trefniadaethol, yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn, gan y Cynghorydd Elin Walker Jones, i drafod y cynnig canlynol yn y Cyngor llawn, yn hytrach na'i gyfeirio i bwyllgor.

PENDERFYNWYD trafod y cynnig yn y cyfarfod hwn.

Cynigiwyd ac eiliwyd y cynnig canlynol:-

"**Mae Cyngor Gwynedd yn datgan gwrthwynebiad llwyr i Bartneriaeth Fasnach a Buddsoddiad Trawsiwerydd: (TTIP: Transatlantic Trade and Investment Partnership). Cytundeb masnachu rhwng yr Unol Daleithiau ac Ewrop yw TTIP, sy'n cael eu trafod y tu ôl i ddrysau caeedig ac yn annemocrataidd. Mae TTIP yn ceisio lleihau rhwystrau rheoleiddiol i fusnesau mawr - pethau fel cyfraith diogelwch bwyd ac amgylcheddol, rheoliadau bancio a grym cenhedloedd unigol. Mae gwasanaethau fel y GIG mewn peryg' - mae TTIP yn fandad i gwmnïau preifat gymryd gwasanaethau drosodd. Ar hyn o bryd, mae'r trafodaethau yn dal i gynnwys y GIG. Mae'r trafodaethau yn peryglu democratiaeth gan y bydd hawl gan gwmnïau preifat erlyn llywodraethau os yw polisïau'r llywodraethau hynny yn**

achosi colledion mewn elw. Mandad i gwmnïau mawr i gymryd yr awenau yw hyn, yn hytrach na'r system ddemocrataidd, etholedig fel sydd gennym ar hyn o bryd.

'Rydym yn galw ar yr Undeb Ewropeaidd i atal yr holl drafodaethau am TTIP; i gyhoeddi'r mandad trafod, ac i ganiatáu archwiliad priodol o'r cytundeb gan Senedd Ewrop, Seneddau Cenedlaethol a Chynulliad Cenedlaethol Cymru.

'Rydym yn galw ar Arweinydd y Cyngor i ysgrifennu at ein haelodau seneddol yn Ewrop i fynegi ein gwrthwynebiad ar fyrder."

Yn ystod y drafodaeth:-

- Cyfeiriodd y cynigydd at amrywiol wefannau ac erthyglau oedd yn amlygu gwrthwynebiad sawl corff i TTIP.
- Cefnogwyd y cynnig ar y sail bod y cytundeb masnachu hwn yn fygythiad i ddemocratiaeth.

Galwyd am bleidlais gofrestredig ar y cynnig.

Yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn, cofnodwyd y bleidlais ganlynol ar y cynnig:-

O blaid y cynnig: (47) Stephen Churchman, Annwen Daniels, Anwen Davies, Dyfed Edwards, Elwyn Edwards, Thomas Ellis, Alan Jones Evans, Aled Evans, Gweno Glyn, Simon Glyn, Gwen Griffith, Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Siân Gwenllian, Annwen Hughes, Jason Humphreys, Peredur Jenkins, Anne Lloyd Jones, Charles W.Jones, Dyfrig Jones, Elin Walker Jones, Eric Merfyn Jones, John Wynn Jones, Llywarch Bowen Jones, Sion Wyn Jones, Dafydd Meurig, Dilwyn Morgan, Dewi Owen, W.Roy Owen, E.Caerwyn Roberts, Liz Saville Roberts, W.Gareth Roberts, Mair Rowlands, Mike Stevens, Gareth Thomas, Ioan Thomas, Ann Williams, Elfed Williams, Gethin Glyn Williams, Gruffydd Williams, Hefin Williams, John Wyn Williams, Owain Williams, R.H.Wyn Williams, Mandy Williams-Davies, Robert J.Wright ac Eurig Wyn.

Atal: (0)

Yn erbyn: (0)

PENDERFYNWYD derbyn y cynnig.

(S&G)

(B) Adroddwyd y derbyniwyd rhybudd o gynnig, ynghyd â rhybudd trefniadaethol, yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn, gan y Cynghorydd Siân Gwenllian, i drafod y cynnig canlynol yn y Cyngor llawn, yn hytrach na'i gyfeirio i bwyllgor.

PENDERFYNWYD trafod y cynnig yn y cyfarfod hwn.

Cynigiwyd ac eiliwyd y cynnig canlynol:-

"Mae'r Cyngor hwn yn nodi:

- **Amcangyfrifwyd bod Trysorlys y Deyrnas Unedig yn colli cymaint â £12 biliwn bob blwyddyn oherwydd bod cwmnïau rhyngwladol yn osgoi talu trethi.**
- **Mae'r defnydd o hafanau trethi gan gwmnïau'r Deyrnas Unedig yn rhemp, gyda 98 o 100 cwmni'r FTSE yn defnyddio hafanau trethi fel mater o drefn.**
- **Mae cwmnïau rhyngwladol mawr yn talu cyn lleied â 5% mewn trethi corfforaethol yn fyd-eang, tra bod busnesau llai yn talu hyd at 30%.**

Mae'r Cyngor hwn yn credu:

- **Fel awdurdod lleol mae gennym ddyletswydd i ddarparu'r gwasanaethau cyhoeddus gorau bosib'.**
- **Byddai ein gallu i ddarparu gwasanaethau lleol o safon yn cael ei wella'n sylweddol gan gynnydd mewn refeniw gan y llywodraeth o ganlyniad i fynd i'r afael ag osgoi trethi.**
- **Dylai pawb sy'n elwa ar wariant cyhoeddus gyfrannu eu cyfran deg.**
- **Mae'n rhaid i'r Deyrnas Unedig arwain y blaen wrth greu system dreth decach a mynd i'r afael ag osgoi treth.**

Mae'r Cyngor hwn yn penderfynu:

- **I gefnogi'r ymgyrch dros gyfiawnder trethi a chefnogi'r cynnig isod:**

Tra mae llawer o bobl gyffredin yn wynebu gostyngiad yn incwm y cartref a chynnydd mewn costau byw, mae rhai cwmnïau rhyngwladol yn osgoi biliynau o bunnoedd o drethi mewn system dreth sy'n methu gwneud iddyn nhw dalu eu cyfran deg. Byddai llywodraethau lleol mewn gwledydd sy'n datblygu ac yn y Deyrnas Unedig fel ei gilydd yn elwa o system dreth decach lle mae cwmnïau rhyngwladol yn talu eu cyfran deg, gan alluogi awdurdodau o amgylch y byd i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus o safon. 'Rydym yn galw ar lywodraeth y Deyrnas Unedig i weithredu a rhoi terfyn ar anghyfiawnder cwmnïau rhyngwladol mawr sy'n osgoi talu trethi."

Yn ystod y drafodaeth:-

- Nodwyd bod achosion proffil uchel o osgoi treth yn tanseilio ymddiriedaeth yn y system drethi ac yn taro ar fusnesau sy'n chwarae'n deg ac yn talu eu siâr, a chynigiwyd ac eiliwyd i ychwanegu'r geiriad a ganlyn at y cynnig gwreiddiol:-

  "Mae'r Cyngor hwn yn galw ar Lywodraeth y Deyrnas Unedig i:-

  (1) gau bylchau, megis eithriad Eurobond, sef i atal cwmnïau rhag symud elw o'r wlad.
  (2) gynyddu tryloywder yn y system drethi.
  (3) mynd i'r afael â chwmnïau segur sy'n osgoi ffeilio trethi corfforaethol.
  (4) sicrhau bod gwledydd sydd wedi datblygu yn cymryd rhan lawn yn yr ymdrechion rhyngwladol i fynd i'r afael â'r broblem osgoi trethi."
- Mynegwyd pryder bod 186 o weithwyr y Cyngor ar gytundebau oriau sero.
- Awgrymwyd y dylai'r cynnig gwreiddiol sefyll fel y mae rhag cymhlethu'r mater.
- Nodwyd bod Fforwm Cronfeydd Pensiwn Awdurdodau Lleol yn hyrwyddo ac yn ymgyrchu am dryloywder ar hyd y llinellau hyn ac am ddiwygio'r sefyllfa o ran trethu corfforaethol, a bod Gwynedd, trwy fod yn aelod o'r sefydliad hwn, yn cydweithio gyda chronfeydd pensiwn awdurdodau eraill i ddwyn pwysau ac i ddylanwadu'n briodol ar y mater pwysig hwn.
- Galwyd am drefn drethu deg a chytbwys fel nad oes raid i fusnesau bychain a theuluoedd cyffredin wneud iawn am y diffyg ac wynebu toriadau mewn gwasanaethau cyhoeddus.

Cytunodd cynigydd y cynnig gwreiddiol i ddiwygio'r cynnig ar y llinellau a nodwyd gyda chaniatâd y Cyngor a'r eilydd.

Pleidleisiwyd ar y cynnig diwygiedig, ac fe gariodd.

PENDERFYNWYD derbyn y cynnig gwreiddiol, gyda'r ychwanegiad a ganlyn:-

"Mae'r Cyngor hwn yn galw ar Lywodraeth y Deyrnas Unedig i:-

(1) gau bylchau, megis eithriad Eurobond, sef i atal cwmnïau rhag symud elw o'r wlad.
(2) gynyddu tryloywder yn y system drethi.
(3) mynd i'r afael â chwmnïau segur sy'n osgoi ffeilio trethi corfforaethol.
(4) sicrhau bod gwledydd sydd wedi datblygu yn cymryd rhan lawn yn yr ymdrechion rhyngwladol i fynd i'r afael â'r broblem osgoi trethi."

(S&G)

Dymunwyd Nadolig Llawen a Blwyddyn Newydd Dda i bawb.

Dechreuodd y cyfarfod am 1.00pm a daeth i ben am 4.20pm.